

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแต่ละชนิดมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน โดยเป็นปัจจัยเกื้อหนุนต่อการดำรงชีวิต ป่าไม้เป็นทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญอย่างหนึ่ง เป็นแหล่งก่อเกิดปัจจัยสี่ในการดำรงชีวิต คือ อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัยและยารักษาโรค นอกจากนี้ยังเป็นแหล่งผลิตไม้ที่มีมูลค่ามหาศาลในทางเศรษฐกิจ ดังนั้นจึงมีความสัมพันธ์ต่อมนุษย์และสิ่งแวดล้อมทั้งทางตรงและทางอ้อมอย่างมากมาย รวมทั้งจึงเป็นปัจจัยที่สำคัญต่อสมดุลย์ของสิ่งแวดล้อม หากเกิดความเปลี่ยนแปลงขึ้นกับป่าไม้แล้วย่อมจะส่งผลกระทบต่อสภาพสิ่งแวดล้อมและความสัมพันธ์อื่น ๆ รวมทั้งกระทบต่อภาวะเศรษฐกิจและสังคม ทรัพยากรป่าไม้เป็นพื้นฐานในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของชาติ ในอดีตที่ผ่านมาประเทศไทยมีทรัพยากรป่าไม้อุดมสมบูรณ์ สามารถเอื้ออำนวยประโยชน์ได้อย่างเต็มที่ทั้งทางตรงและทางอ้อม โดยผลผลิตป่าไม้นั้นสามารถตอบสนองความต้องการใช้ไม้ภายในประเทศได้อย่างเพียงพอและยังมีปริมาณมากพอที่จะส่งออกเป็นสินค้าจำหน่ายต่างประเทศ นำรายได้เข้าประเทศไทยในแต่ละปีเป็นมูลค่าจำนวนมหาศาล

แต่ในปัจจุบันทรัพยากรป่าไม้ของประเทศไทยได้เสื่อมโทรมและลดลงอย่างรวดเร็ว อันเนื่องมาจากสาเหตุหลายประการ สาเหตุประการหนึ่งก็คือการเร่งรัดพัฒนาเศรษฐกิจตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 1-7 ทำให้มีการนำทรัพยากรธรรมชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งทรัพยากรป่าไม้และที่ดินไปใช้ประโยชน์เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมอย่างต่อเนื่อง แต่ในอดีตที่ผ่านมาการบริหารจัดการป่าไม้ที่มุ่งเน้นในเชิงเศรษฐกิจ ทำให้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรมลงมาก และพื้นที่ป่าไม้ลดลงอย่างต่อเนื่อง จากผลการสำรวจด้วยภาพถ่ายดาวเทียม ในปี พ.ศ.2538 พื้นที่ป่าไม้เหลืออยู่ประมาณ 82.18 ล้านไร่ หรือ 25.62% ของพื้นที่ประเทศ ซึ่งการลดลงของพื้นที่ป่าไม้ดังกล่าว นอกจากจะส่งผลต่อการสูญเสียองค์ประกอบของระบบนิเวศป่าไม้ ความหลากหลายของทรัพยากรชีวภาพถูกทำลาย พืชพันธุ์และสัตว์ป่าที่มีคุณค่าได้สูญพันธุ์ไปบางส่วนแล้ว ผลทางตรงที่เกิดขึ้นประการหนึ่งก็คือ การที่ต้องนำเข้าไม้จากต่างประเทศเป็นจำนวนมาก คือ ในปี พ.ศ.2530 มีการนำเข้าไม้จากต่างประเทศ จำนวน 725,200 ลูกบาศก์เมตรและปริมาณนำเข้ามีปริมาณเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ ในปี พ.ศ.2538 มีการนำเข้าไม้จากต่างประเทศ เป็นจำนวนถึง 3,463,600 ลูกบาศก์เมตร ซึ่งสาเหตุสำคัญที่มีผลทำให้พื้นที่ป่าไม้ลดลง ก็คือ การเพิ่มขึ้นของ

ประชากร เนื่องจากประชากรส่วนใหญ่ของประเทศดำรงชีวิตด้วยอาชีพเกษตรกรรม ทำให้มีการบุก
 รุกใช้ประโยชน์พื้นที่ป่าไม้เพื่อตั้งถิ่นฐาน เพื่อขยายพื้นที่การเกษตร การนำทรัพยากรป่าไม้มาใช้เพื่อ
 การก่อสร้าง เพื่อการยังชีพและเพื่อการค้า เนื่องจากการใช้ไม้ในทางเศรษฐกิจและอุตสาหกรรม
 รวมทั้งการลักลอบตัดไม้ทำลายป่าเพื่อประโยชน์ทางการค้าและการใช้สอยเพิ่มมากขึ้น

การที่พื้นที่ป่าไม้ถูกทำลายไปเป็นจำนวนมาก มีผลให้เกิดความเสียหายทั้งในด้านสภาพ
 แวดล้อม ด้านเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งส่งผลกระทบต่อประชากรในประเทศเป็นอย่างมาก กรมป่าไม้
 จึงได้ดำเนินการแก้ไขปัญหาที่พื้นที่ป่าไม้ลดลง โดยดำเนินการ ดังนี้

1. ปกป้องพื้นที่ที่มีสภาพป่าสมบูรณ์ไม่ให้เกิดบุกรุกทำลาย โดยการกำหนดเป็นเขตพื้นที่
 ป่าอนุรักษ์ตามกฎหมาย ในรูปของอุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า และดูแลรักษาคุ้มครอง
 พื้นที่และทรัพยากรอย่างเข้มข้น นอกจากนี้ ได้ดำเนินการลาดตระเวนป้องกันและปราบปรามการ
 กระทำผิดกฎหมายในพื้นที่ป่าอนุรักษ์ตามกฎหมายอีกด้วย

2. เสริมสร้างทรัพยากรป่าไม้ขึ้นมาทดแทนโดยการปลูกฟื้นฟูสภาพป่า ทั้งภาครัฐและ
 เอกชน ซึ่งในการปลูกป่านั้นภาครัฐได้ดำเนินการตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับ
 ที่ 4 (พ.ศ.2520 – พ.ศ.2524) และทำการปลูกป่าต่อเนื่องกันมาทุกปีจนถึงปัจจุบัน สำหรับในภาค
 เอกชนได้เริ่มส่งเสริมการปลูกอย่างจริงจังตั้งแต่ต้นปีงบประมาณ พ.ศ.2537 เป็นต้นมา (ส่วนปลูก
 ป่าภาคเอกชน กรมป่าไม้, 2540)

ตารางที่ 1 การเปลี่ยนแปลงพื้นที่ป่าไม้ของประเทศไทยในช่วงปี พ.ศ. 2528 – พ.ศ. 2538
 หน่วย : ไร่

ปี พ.ศ.	พื้นที่ป่าที่เหลืออยู่ทั่วประเทศ	ร้อยละของพื้นที่ประเทศ
2528	94,291,349.00	29.40
2531	89,877,182.00	28.03
2532	85,635,625.00	27.95
2534	85,436,284.00	26.64
2536	83,450,623.00	26.03
2538	82,178,161.00	25.62

(สถิติการป่าไม้ของประเทศไทย กรมป่าไม้, 2539)

ตารางที่ 2 การผลิตและการใช้ไม้ภายในประเทศ

หน่วย : ลบ.ม.

พ.ศ.	ปริมาตรไม้ใช้ภายในประเทศ	ปริมาณไม้ที่ผลิตได้	ปริมาณไม้ที่นำเข้า	ปริมาณไม้ที่ส่งออก
2530	2,762,200	2,149,000	725,200	112,000
2531	2,990,300	2,048,100	1,123,300	181,100
2532	3,373,700	919,000	2,508,000	53,300
2533	3,783,900	491,600	3,340,900	48,600
2534	3,454,500	231,500	3,280,800	57,800
2535	3,888,700	119,400	3,814,400	45,100
2536	3,179,300	64,900	3,168,200	53,800
2537	4,065,600	62,300	4,065,700	62,400
2538	3,418,000	34,900	3,463,600	80,500

(สถิติการป่าไม้ของประเทศไทย กรมป่าไม้, 2539)

แต่เนื่องจากป่าไม้เป็นทรัพยากรธรรมชาติที่เกิดขึ้นทดแทนและสามารถรักษาให้คงอยู่ตลอดไปได้ รัฐบาลจึงได้ตระหนักถึงความสำคัญของทรัพยากรป่าไม้ทั้งทางตรงและทางอ้อม ที่เอื้อประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคม ตลอดจนจากปัญหาที่เกิดจากการที่ทรัพยากรป่าไม้ถูกบุกรุกทำลาย จนมีสภาพเสื่อมโทรมและลดจำนวนลงอย่างรวดเร็ว จนไม่สามารถฟื้นตัวเองได้ตามธรรมชาติ จึงได้กำหนดมาตรการต่าง ๆ เพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น โดยการกำหนดให้มีการปลูกป่าเข้ามาอยู่ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และได้ดำเนินการปลูกป่าภายในประเทศให้เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ซึ่งในนโยบายการป่าไม้แห่งชาติ พ.ศ. 2528 ที่กำหนดให้มีพื้นที่ป่าไม้ร้อยละ 40 ของพื้นที่ประเทศหรือประมาณ 128 ล้านไร่ เพื่อประโยชน์ 2 ประการ คือ

1. ป่าเพื่อการอนุรักษ์ กำหนดไว้เพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและป้องกันภัยธรรมชาติตลอดจนประโยชน์ในการศึกษาวิจัยและพัฒนาการในอัตราร้อยละ 15 ของพื้นที่ประเทศ
2. ป่าเพื่อเศรษฐกิจ กำหนดไว้เพื่อผลิตไม้และของป่า เพื่อประโยชน์ทางเศรษฐกิจในอัตราร้อยละ 25 ของพื้นที่ประเทศ

แต่ในสถานการณ์ปัจจุบัน ประเทศไทยมีพื้นที่ป่าไม้เหลืออยู่ประมาณร้อยละ 25 ของพื้นที่ประเทศ ดังนั้นการฟื้นฟูสภาพป่าและการปลูกป่าเพื่อทดแทนป่าธรรมชาติให้เป็นไปตาม

นโยบายการปลูกป่าไม้แห่งชาติ โดยอาศัยการปลูกป่าของภาครัฐเพียงอย่างเดียว ซึ่งสามารถดำเนินการปลูกป่าใหม่ได้ประมาณปีละ 2 แสนไร่ จึงไม่สามารถดำเนินการได้ทันต่อความต้องการและสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน การแสวงหาแนวทางหรือวิธีการเพื่อดำเนินการแก้ไขปัญหาก็เป็นภาระหน้าที่หลักอย่างหนึ่งของรัฐบาลที่ต้องรับดำเนินการแก้ไข นอกจากการดำเนินการปลูกป่าโดยตรงเพื่อทดแทนพื้นที่ป่าของภาครัฐเองแล้ว แนวทางหนึ่งที่สำคัญอย่างยิ่งก็คือ รัฐบาลโดยกรมป่าไม้ได้ดำเนินการส่งเสริมให้เอกชนมีส่วนร่วมในการปลูกป่าในที่ดินกรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครองของตนเองตามโครงการส่งเสริมการปลูกไม้เศรษฐกิจ โดยรัฐบาลจะให้การสนับสนุนความจำเป็นในด้านต่าง ๆ ซึ่งการส่งเสริมให้เอกชนปลูกป่าตามโครงการดังกล่าวนั้น นอกจากจะเป็นการฟื้นฟูสภาพป่าและเพิ่มพื้นที่ป่าไม้กับประเทศให้สามารถอำนวยความสะดวกได้เต็มที่แล้ว ยังเป็นการแก้ไขปัญหาการบุกรุกทำลายทรัพยากรป่าไม้ ทำให้มีอาชีพที่มั่นคงและมีรายได้เพิ่มมากขึ้น และช่วยแก้ไขปัญหาค่าการทำเกษตรของผู้เข้าร่วมโครงการอีกทางหนึ่งด้วย (ส่วนปลูกป่าภาคเอกชน กรมป่าไม้, 2540)

กรมป่าไม้ได้ดำเนินการส่งเสริมให้เอกชนปลูกป่า ในที่ดินกรรมสิทธิ์และสิทธิครอบครองภายใต้โครงการส่งเสริมปลูกไม้เศรษฐกิจ มีระยะเวลาดำเนินการ 5 ปี (พ.ศ.2537-พ.ศ.2541) โดยส่งเสริมให้เอกชนนำเอาพันธุ์ไม้ป่าหรือไม้ที่มีค่าทางเศรษฐกิจตามที่กรมป่าไม้กำหนด เช่น ไม้สัก ไม้ยาง ไม้ประดู่ ไม้มะค่า และไม้มีค่าอื่น ๆ ไปปลูกในที่ดินกรรมสิทธิ์และสิทธิครอบครองของตนเอง รายละ 2 ไร่ขึ้นไปแต่ไม่เกิน 100 ไร่ แล้วให้คำแนะนำด้านวิชาการ เช่น การเตรียมพื้นที่ การเตรียมกล้าไม้ การปลูก และการบำรุงรักษา พร้อมทั้งจ่ายเงินตอบแทนสนับสนุน ในอัตราไร่ละ 3,000 บาท โดยแบ่งจ่าย 5 ปี ตามหลักเกณฑ์การจ่ายเงิน คือ

ปีที่ 1 จ่ายไร่ละ 800 บาท เมื่อได้ดำเนินการเตรียมพื้นที่ จัดหากกล้าไม้และทำการปลูกต้นไม้จำนวนไม่น้อยกว่าไร่ละ 200 ต้นแล้วเสร็จ

ปีที่ 2 จ่ายไร่ละ 700 บาท เมื่อได้ดำเนินการตายวัชพืช ปลูกซ่อม พรวนดิน ใส่ปุ๋ยและทำแนวกันไฟแล้วเสร็จ จำนวนไม่น้อยกว่าไร่ละ 200 ต้น

ปีที่ 3 จ่ายไร่ละ 600 บาท เมื่อได้ดำเนินการตายวัชพืช พรวนดิน ใส่ปุ๋ยและทำแนวกันไฟแล้วเสร็จภายในเดือนมีนาคม จำนวนไม่น้อยกว่าไร่ละ 140 ต้น

ปีที่ 4 จ่ายไร่ละ 500 บาท เมื่อได้ดำเนินการตายวัชพืช พรวนดิน ใส่ปุ๋ยและทำแนวกันไฟแล้วเสร็จภายในเดือนมีนาคม จำนวนไม่น้อยกว่าไร่ละ 120 ต้น

ปีที่ 5 จ่ายไร่ละ 400 บาท เมื่อได้ดำเนินการตายวัชพืช พรวนดิน ใส่ปุ๋ย และทำแนวกันไฟแล้วเสร็จภายในเดือนมีนาคม จำนวนไม่น้อยกว่าไร่ละ 100 ต้น

ตารางที่ 3 ผลการปลูกป่าตามโครงการส่งเสริมปลูกไม้เศรษฐกิจ

หน่วย : ไร่

พ.ศ.	เป้าหมาย	ปลูกได้จริง
2537	1,000,000	722,551
2538	1,000,000	949,513
2539	557,700	410,427
2540	531,250	239,462
รวม	3,088,950	2,321,953

(ส่วนปลูกป่าภาคเอกชน กรมป่าไม้, 2540)

โครงการส่งเสริมปลูกไม้เศรษฐกิจได้ดำเนินการส่งเสริมให้ภาคเอกชนร่วมดำเนินการปลูกป่าในที่ดินกรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครอง เพื่อทดแทนพื้นที่ป่าที่ถูกทำลายและเพิ่มพื้นที่ป่าไม้ให้กับประเทศ ซึ่งเริ่มดำเนินการตั้งแต่ปี พ.ศ.2537 เป็นต้นมา มีกรมป่าไม้เป็นหน่วยงานรับผิดชอบโดยตรงในการสนับสนุนเงินทุน คำนะนำด้านวิชาการและปัจจัยการผลิตที่จำเป็น ซึ่งเท่าที่ผ่านมายังไม่ประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ เนื่องจากมีผู้เข้าร่วมโครงการส่งเสริมปลูกไม้เศรษฐกิจไม่ครบพื้นที่เป้าหมายที่กำหนดไว้ในแต่ละปี และในจำนวนผู้ที่เข้าร่วมโครงการส่งเสริมปลูกไม้เศรษฐกิจนั้นต่างก็ประสบผลสำเร็จตามหลักเกณฑ์ที่กรมป่าไม้กำหนดไว้ไม่เท่ากัน ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาถึงปัจจัยบางอย่างว่ามีปัจจัยไหนบ้างที่มีผลต่อความสำเร็จของผู้เข้าร่วมโครงการส่งเสริมปลูกไม้เศรษฐกิจ ทั้งนี้เพื่อจะได้ใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการพิจารณาปรับปรุงในการวางนโยบายและวิธีการดำเนินงานด้านส่งเสริมการปลูกป่าของภาคเอกชนให้ประสบผลสำเร็จสูงสุดต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาถึงความสำเร็จของผู้เข้าร่วมโครงการส่งเสริมปลูกไม้เศรษฐกิจในท้องที่อำเภอเมือง จังหวัดแพร่
2. เพื่อศึกษาถึงปัจจัยบางอย่างที่มีผลต่อความสำเร็จของผู้เข้าร่วมโครงการส่งเสริมปลูกไม้เศรษฐกิจในท้องที่อำเภอเมือง จังหวัดแพร่
3. เพื่อศึกษาถึงปัญหา อุปสรรคและแนวทางในการแก้ไขปัญหาของโครงการส่งเสริมปลูกไม้เศรษฐกิจ

สมมติฐานของการวิจัย

1. แรงจูงใจและผลตอบแทนที่ได้รับต่างกัน ทำให้ผู้เข้าร่วมโครงการส่งเสริมปลูกไม้เศรษฐกิจ ประสบผลสำเร็จต่างกัน
2. สภาพพื้นที่ที่ต่างกัน ทำให้ผู้เข้าร่วมโครงการส่งเสริมปลูกไม้เศรษฐกิจ ประสบผลสำเร็จต่างกัน
3. ค่าใช้จ่ายและความพร้อมที่ต่างกัน ทำให้ผู้เข้าร่วมโครงการส่งเสริมปลูกไม้เศรษฐกิจ ประสบผลสำเร็จต่างกัน

ขอบเขตของการศึกษาวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของผู้เข้าร่วมโครงการส่งเสริมปลูกไม้เศรษฐกิจ ครั้งนี้ได้เลือกทำการศึกษาวิจัยในเขตท้องที่อำเภอเมือง จังหวัดแพร่ เป็นกรณีศึกษา ทั้งนี้จากข้อมูลของสำนักงานป่าไม้จังหวัดแพร่ พบว่า ผู้เข้าร่วมโครงการส่งเสริมปลูกไม้เศรษฐกิจตั้งแต่ปี พ.ศ.2537 – พ.ศ.2540 นั้น ประสบผลสำเร็จตามหลักเกณฑ์ที่กรมป่าไม้กำหนดไว้กระจายทั่วไปทุกอำเภอ โดยเลือกศึกษาวิจัยเฉพาะผู้ที่ปลูกไม้สักเท่านั้น ทั้งนี้เนื่องจากว่าผู้เข้าร่วมโครงการส่งเสริมปลูกไม้เศรษฐกิจส่วนใหญ่ปลูกไม้สัก ซึ่งมีตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาวิจัย ดังนี้ คือ

ตัวแปรอิสระ คือ ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของผู้เข้าร่วมโครงการส่งเสริมปลูกไม้เศรษฐกิจแยกออกได้ดังนี้

แรงจูงใจและผลตอบแทนที่ได้รับ

1. เงินตอบแทนสนับสนุนที่ได้รับจากโครงการส่งเสริมปลูกไม้เศรษฐกิจ
2. ต้องการมีรายได้เสริม
3. ต้องการใช้ที่ดินให้เป็นประโยชน์
4. ผลผลิตที่ได้รับจากการปลูกป่า
5. ประสบปัญหาการปลูกพืชผลทางการเกษตรอื่น ๆ
6. ต้องการเพิ่มพื้นที่ป่าไม้และรักษาสภาพแวดล้อม
7. ความรู้ด้านป่าไม้เพิ่มเติมจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมป่าไม้

สภาพพื้นที่

1. พื้นที่แห้งแล้ง
2. พื้นที่อุดมสมบูรณ์
3. พื้นที่น้ำท่วมขัง

ค่าใช้จ่ายที่ต้องใช้ในการดำเนินการและความพร้อมของผู้เข้าร่วมโครงการส่งเสริมปลูกไม้เศรษฐกิจ

1. เวลาและการดูแลบำรุงรักษา
2. ความรู้ด้านการปลูกและบำรุงป่า
3. เงินทุนในการดำเนินการ

ตัวแปรตาม คือ ความสำเร็จของผู้เข้าร่วมโครงการส่งเสริมปลูกไม้เศรษฐกิจ โดยวัดจากหลักเกณฑ์ที่กรมป่าไม้กำหนดให้

แผนภูมิที่ 1 กรอบแนวความคิดในการศึกษาวิจัย

ตัวแปรอิสระ

แรงจูงใจและผลตอบแทนที่ได้รับ

1. เงินตอบแทนสนับสนุนที่ได้รับจากโครงการส่งเสริมปลูกไม้เศรษฐกิจ
2. ต้องการมีรายได้เสริม
3. ต้องการใช้ที่ดินให้เป็นประโยชน์
4. ผลผลิตที่ได้รับจากการปลูกป่า
5. ประสบปัญหาการปลูกพืชผลทางการเกษตรอื่น ๆ
6. ต้องการเพิ่มพื้นที่ป่าไม้และรักษาสภาพแวดล้อม
7. ความรู้ด้านป่าไม้เพิ่มเติมจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมป่าไม้สภาพพื้นที่

1. พื้นที่แห้งแล้ง
2. พื้นที่อุดมสมบูรณ์
3. พื้นที่น้ำท่วมซ้ำ

ค่าใช้จ่ายที่ต้องใช้ในการดำเนินการและความพร้อมของผู้เข้าร่วมโครงการส่งเสริมปลูกไม้เศรษฐกิจ

1. เวลาและการดูแลบำรุงรักษา
2. ความรู้ด้านการปลูกและบำรุงป่า
3. เงินทุนในการดำเนินการ

ตัวแปรตาม

ความสำเร็จของผู้เข้าร่วมโครงการส่งเสริมปลูกไม้เศรษฐกิจโดยวัดจากหลักเกณฑ์ที่กรมป่าไม้กำหนด

นิยามศัพท์

โครงการส่งเสริมปลูกไม้เศรษฐกิจ คือ โครงการที่กรมป่าไม้กำหนดขึ้นเพื่อดำเนินการส่งเสริมให้เอกชนดำเนินการปลูกป่าในที่ดินกรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครองของตนเอง โดยให้คำแนะนำในด้านวิชาการ เช่น การเตรียมพื้นที่ การเตรียมกล้าไม้ การปลูกและการบำรุงรักษา พร้อมทั้งจ่ายเงินตอบแทนสนับสนุนให้ในอัตราไร่ละ 3,000 บาท โดยแบ่งจ่าย 5 ปี ตามหลักเกณฑ์การจ่ายเงิน ซึ่งเริ่มดำเนินการตั้งแต่ปี พ.ศ.2537 เป็นต้นมา

ชนิดพันธุ์ไม้ คือ พันธุ์ไม้ที่นำมาปลูกในโครงการส่งเสริมปลูกไม้เศรษฐกิจ ตามที่กรมป่าไม้กำหนด โดยแยกเป็น บัญชีหมายเลข 1 (ไม้เศรษฐกิจ) จำนวน 56 ชนิด และบัญชีหมายเลข 2 (ไม้โตเร็ว) จำนวน 10 ชนิด

การปลูกป่า คือ การนำพันธุ์ไม้บางชนิดที่กรมป่าไม้กำหนดให้ เช่น ไม้สัก ไม้แดง ไม้ประดู่ ไม้ยูคาลิปตัส ไม้กระถินณรงค์ ฯลฯ ไปปลูกในที่ดินกรรมสิทธิ์ หรือสิทธิครอบครองของเอกชนอย่างมีระบบแบบแผนและมีวัตถุประสงค์ตามเงื่อนไขของโครงการส่งเสริมปลูกไม้เศรษฐกิจ

ผู้เข้าร่วมโครงการส่งเสริมปลูกไม้เศรษฐกิจ คือ ประชาชนที่เข้าร่วมดำเนินการปลูกป่าตามโครงการส่งเสริมปลูกไม้เศรษฐกิจภายใต้เงื่อนไขหลักเกณฑ์ที่กรมป่าไม้กำหนด ในเขตท้องที่อำเภอเมืองจังหวัดแพร่ ตั้งแต่ปี พ.ศ.2537 – พ.ศ.2540 จำนวน 230 ราย

เจ้าหน้าที่ส่งเสริมป่าไม้ คือ ข้าราชการในสังกัดกรมป่าไม้ที่มีความรู้ความสามารถในงานส่งเสริมการปลูกป่า ซึ่งปฏิบัติงานตามระเบียบกฎเกณฑ์ที่กรมป่าไม้กำหนดของโครงการส่งเสริมปลูกไม้เศรษฐกิจ

ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของผู้เข้าร่วมโครงการส่งเสริมปลูกไม้เศรษฐกิจ คือ สิ่งที่มีผลต่อความสำเร็จของผู้เข้าร่วมโครงการส่งเสริมปลูกไม้เศรษฐกิจ โดยแยกออกเป็น

1. แรงจูงใจและผลตอบแทนที่ได้รับ คือ สิ่งที่ผู้เข้าร่วมโครงการส่งเสริมปลูกไม้เศรษฐกิจคาดหวังว่าจะได้รับ เพื่อกระตุ้นให้ปฏิบัติตามเงื่อนไขหลักเกณฑ์ที่กรมป่าไม้กำหนดให้สำเร็จ เช่น เงินตอบแทนสนับสนุน ผลผลิตที่ได้จากการปลูกป่า ฯลฯ

2. สภาพพื้นที่ คือ ลักษณะของพื้นที่ที่เข้าร่วมโครงการส่งเสริมปลูกไม้เศรษฐกิจ เช่น พื้นที่แห้งแล้ง พื้นที่อุดมสมบูรณ์ และพื้นที่น้ำท่วมขัง

3. ค่าใช้จ่ายที่ต้องใช้ในการดำเนินการและความพร้อมของผู้เข้าร่วมโครงการส่งเสริมปลูกไม้เศรษฐกิจ คือ เงินที่ผู้เข้าร่วมโครงการส่งเสริมปลูกไม้เศรษฐกิจต้องใช้จ่ายจริงในการปลูกและบำรุงป่าโดยไม่นับเงินตอบแทนสนับสนุนที่ได้รับ และสิ่งที่มีผู้เข้าร่วมโครงการส่งเสริมปลูกไม้เศรษฐกิจต้องมีเพื่อสามารถดำเนินการปลูกป่าให้ได้ผลสำเร็จตามเป้าหมาย

ความสำเร็จของผู้เข้าร่วมโครงการส่งเสริมปลูกไม้เศรษฐกิจ หมายถึง ความสำเร็จที่ได้รับโดยวัดจากหลักเกณฑ์ที่กรมป่าไม้กำหนดไว้ คือ อัตราการรอดตาย และอัตราการเจริญเติบโตของต้นไม้ตามปีที่ปลูก แยกออกเป็นความสำเร็จน้อย ความสำเร็จปานกลาง และความสำเร็จมาก

ซึ่งเกณฑ์วัดความสำเร็จของผู้เข้าร่วมโครงการส่งเสริมปลูกไม้เศรษฐกิจ คือ

ประสบผลสำเร็จน้อย ใช้เกณฑ์ 50% ลงมา

ประสบผลสำเร็จปานกลาง ใช้เกณฑ์ 50% -80%

ประสบผลสำเร็จมาก ใช้เกณฑ์ 80% ขึ้นไป